

Flix, el futur incert d'un poble que roman unit

L'ERO que ha afectat 75 treballadors dels 207 que l'empresa química Ercros tenia a la planta de Flix (Tarragona) ha sigut un cop dur per al municipi. Aquesta petita població de la Ribera d'Ebre depèn des de fa més de cent anys de la companyia, i ara comença a buscar alternatives davant la seva possible marxa el 2018. D'altra banda, els treballs de neteja dels residus tòxics i radioactius que Ercros ha abocat al riu Ebre i que han anat a parar al pantà de Flix avancen a bon ritme. No se sap, en canvi, què passarà amb la contaminació del sòl de la fàbrica en cas que aquesta tanqui.

ARIADNA CORTÉS

Els orígens d'Ercros a Flix es remunten al 1897. Va ser llavors quan es va constituir la societat de capital alemany Electroquímica de Flix, que després es convertiria en Erkimia i més tard s'acabaria incorporant al grup Ercros. La instal·lació d'aquesta factoria, pionera en el sector de la química bàsica a Espanya, va suposar per a Flix un abans i un després. Durant dècades el creixement de la població va anar lligat a la fàbrica, que va arribar a donar feina a 1.500 persones, proporcionant a Flix un nivell de vida superior al de les altres poblacions de la zona. Ercros va donar de menjar a generacions senceres de flixancos, i a canvi aquests van entregar-se a la fàbrica incondicionalment.

Aquesta simbiosi, però, va trencar-se definitivament quan el passat mes de febrer Ercros va anunciar un expedient de regulació d'ocupació (ERO) que havia d'afectar 198 empleats de l'empresa a Espanya, el 12 per cent de la plantilla. D'aquests, 156 serien treballadors de la planta de Flix, on en aquell moment hi treballaven 207 persones. Segons la companyia, l'objectiu del pla de reestructuració era millorar els costos fixos dels negocis associats al clor, una branca d'activitat que va perdre 22,39 milions d'euros el 2012. El poble sencer va unir-se en contra de la proposta de l'empresa i, després de més de 30 dies de lluita –amb vaga de fam de l'Ajuntament i marxa dels treballadors cap a Barcelona incloses–, va aconseguir rebaixar-la. Finalment, l'empresa acomiadarà 97 persones, 75 d'elles a Flix, el que significa 101 persones menys de les que Ercros havia proposat inicialment.

“La clau ha estat l'oposició en bloc de tot el poble”, afirma l'alcalde de Flix, Marc Mur,

Panoràmica de la fàbrica d'Ercros a Flix presa al gener de 2011. / COL·LECCIÓ ARXIU MUNICIPAL FLIX

que afegeix que també ha sigut molt important el suport que els ha donat el Govern de la Generalitat. La unió de la que parla Mur s'exemplifica en la solidaritat que han demostrat 16 operaris d'Ercros d'entre 58 i 61 anys que no estaven afectats per l'ERO però que han decidit jubilar-se anticipadament per cedir el seu lloc de treball a persones més joves; així, tot i fer-ho en en pitjors condicions que esgotant la seva vida laboral, han evitat l'acomiadament de 16 companys. “Aquest gest ha permès minimitzar l'impacte de l'expedient”, explica Francesc Garcia, president del comitè d'empresa. El procés de reestructuració de la plantilla va començar el mes d'abril i s'allargarà fins al desembre d'aquest any.

Un rastre de contaminació

Però Ercros no només ha deixat una herència d'atur a Flix, sinó també un rastre de contaminació. Des dels seus inicis, la fàbrica tirava els residus al riu Ebre, uns vessaments que van començar a acumular-se quan el 1949 es va construir l'actual embassament de Flix. El 1996 el govern de la Generalitat, de CiU, ja era conscient del risc d'aquella acumulació de material perillós, però el cas no es va fer públic fins que el 2004 es va difondre un estudi del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) de l'any anterior que revelava l'existència d'entre 200.000 i 360.000 tones de fangs barrejats amb residus tòxics i

radioactius al pantà.

Aquests càlculs només es referien a la part dels fangs submergits, de manera que quan anys després s'hi van sumar els fangs emergits, que contenien una quantitat addicional d'aquestes substàncies nocives, el nombre de tones contaminades es va elevar fins a 700.000. Però malgrat la gravetat de la situació, única a Europa i qualificada de “bomba ecològica” per diverses organitzacions ecologistes, durant anys no es va fer res per revertir-la. Aquestes aigües, doncs, van continuar abastint un milió de persones i regant 50.000 hectàrees de terrenys de cultiu, així com el Parc Natural del Delta de l'Ebre.

El 2006 el Govern central va començar a preparar el projecte de descontaminació, però

Segons els experts, el risc de contaminació del riu és pràcticament nul. El que no està tan clar és el dels terrenys on s'ubica la planta química

no va ser fins a principis de març d'aquest 2013 que es van iniciar els treballs a corre-cuita. La premsa ara respon a l'interès per aconseguir una subvenció europea: els treballs han d'acabar abans del desembre del 2015 si no es vol córrer el risc de perdre el 70% de finançament que aporta el Fons de Cohesió de la Unió Europea. En total els treballs costaran 165 milions d'euros, dels que Ercros només n'haurà de pagar 10, ja que és impossible determinar quina quantitat va abocar abans de 1988, quan no hi havia legislació mediambiental i per tant es podia fer, i quina han abocat després.

El procés de descontaminació, en el que treballen alguns dels acomiadats d'Ercros, consisteix en el dragatge tant de l'aigua com dels sòlids, que es bombegen a una planta de tractament. "L'aigua la tractem en una depuradora i la tornem a deixar neta", explica Marc Pujols, director de l'obra. "Els sòlids els deshidratem i en funció del tipus de contaminant que sigui apliquem un tractament o un altre", afegeix. Quant al risc de contaminació de l'abastiment d'aigua de les poblacions que es troben riu avall durant el procés de descontaminació, del qual alguns alcaldes havien alertat, tant Pujols com Joan Grimalt, investigador del CSIC a càrrec dels estudis realitzats a Flix, coincideixen en què és quasi nul. "Tenim tres barreres de seguretat i cada dia fem anàlisis a l'aigua. En cas que passés alguna cosa hi ha un pla d'emergència que garanteix un subministrament d'aigua alternatiu", detalla Pujols. Grimalt afegeix que "precisament ara els residus es troben en unes condicions de seguretat que no havien tingut mai", però alerta de què "l'aigua ja està contaminada". Així, segons explica, "els peixos que

hi ha riu avall no es poden consumir degut al nivell de contaminants que porten. En canvi, el tipus de contaminació que presenta al riu té un impacte molt baix en els cultius". Amb tot, Grimalt està convençut que "després dels treballs de descontaminació l'embassament quedarà completament net i el riu recuperat". Pujols, de la seva banda, fins i tot assegura que "quedaran tal com estaven fa més de cent anys".

El que no està tan clar és l'abast d'una altra contaminació també provocada per Ercros: la dels terrenys on s'ubica la planta. El cas es va descobrir quan l'empresa va vendre a la Generalitat uns terrenys per fer-hi un polígon industrial; aleshores, l'Administració va detectar-hi un elevat nivell de contaminació i va retornar-los. Actualment l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) té tres expedients oberts a Ercros per aquest motiu, però encara no se sap si es podrà obligar a l'empresa a netejar el sòl. De la seva part, la direcció d'Ercros assegura que està executant un pla de neteja i que "les obres avancen a bon ritme". Des de l'ARC, però, ho desmenteixen: "el que estan fent són els treballs previs per saber en quin estat es troba el sòl", un requeriment que els ha fet la mateixa ARC. "Un cop es coneixin aquestes dades, l'empresa ha de presentar una proposta dels treballs que faria per deixar-ho tot net", expliquen des de l'agència.

Buscant alternatives

El futur de la contaminació del sòl de la fàbrica és incert, com també ho és el de la població sencera. Actualment Flix té uns 4.000 habitants, dels quals uns 700 són laboralment actius. "D'aquests, després de l'ERO n'hi haurà 120 treballant a Ercros i 80 en negocis relacionats amb la fàbrica", explica

La resistència del poble ha aconseguit reduir de 156 a 75 el número de persones afectades per l'ERO d'Ercros a la planta tarragonina

l'alcalde del municipi, Marc Mur. "Si a això li sumes l'efecte que la planta té sobre el comerç de Flix, no ens equivocariem si diguéssim que el 50% de llocs de treball del poble depenen d'Ercros", afirma. Així, malgrat les successives reduccions de personal que ha fet la companyia, Flix encara en presenta "una gran dependència", reconeix Mur.

La relació entre el municipi i l'empresa, però, es podria trencar definitivament el 2018, any en que segons la normativa europea la planta de Flix ha de deixar de produir clor amb el procediment actual. Ercros hauria de canviar el sistema actual d'electròlisi amb mercuri per un de membranes, cosa que implicaria una gran inversió. Des de la companyia diuen que "encara hi ha marge per prendre una decisió", però els treballadors ho tenen força clar: "la companyia no té la solvència adequada per fer una inversió així", sentència Francesc Garcia, president del comitè d'empresa. De totes maneres, no perden l'esperança. Des del consistori, treballen "amb la hipòtesi que es quedin fins al límit legal, tot i que ens agradaria que ho fessin més temps", explica Mur. "Hi ha una part de la producció que no està afectada per aquesta normativa, i esperem que portin a la planta d'Ercros alguna altra

El poble s'ha mobilitzat en bloc per evitar la pèrdua de llocs de treball. / AJUNTAMENT FLIX

activitat", desitja.

Amb tot, tant el govern municipal com els habitants de Flix són conscients que han de buscar alternatives. "Ja fa anys que treballem en la diversificació econòmica del municipi: ara tenim un centre d'empreses i estem desenvolupant una sèrie d'iniciatives en aquesta línia", avança Mur. De fet, el conseller d'Empresa i Ocupació de la Generalitat, Felip Puig, s'ha compromès a impulsar un pla de reindustrialització a Flix per tal de pal·liar els efectes de l'ERO. "Van tenir una reunió amb la Generalitat després que s'acordés l'expedient i estem pendent de mantenir-ne una altra en les properes setmanes", afirma l'alcalde, que explica que la idea és marcar-se un calendari perquè "la Generalitat prioritzi la implantació

industrial al nord de la Ribera d'Ebre, i en especial a Flix".

L'Ajuntament de Flix, doncs, ja s'està movent per a reinventar el municipi, una tasca que es portarà terme des d'un govern d'unitat que es va constituir el passat 2 de maig i que està format per les tres formacions polítiques que hi ha en aquesta legislatura: CiU, ERC i PSC. "Aquest canvi respon a que durant els dies que va durar la negociació de l'ERO ens vam adonar que la unitat va ser importantíssima", argumenta Mur. "Flix està passant per dificultats, i creiem que és el moment de treballar plegats pel futur del municipi". El poble intentarà doncs superar el sotrac que ha comportat l'ERO d'Ercros de la mateixa manera que ha viscut sempre: unit.

Porti el seu negoci més enllà del seu negoci amb Click&Sell, les solucions en e-commerce de Banc Sabadell.

Entri a bancsabadell.com/ecommerce i conegui el que ja hem fet, perquè comenci a pensar en el que podem arribar a fer per vostè.

B Sabadell

El banc de les millors empreses. I el teu.